

Григорій Давидов,
д.е.н., проф., декан факультету обліку та фінансів,
Кіровоградський національний технічний університет
Ігор Давидов,
к.е.н., доцент кафедри фінансів та планування,
Кіровоградський національний технічний університет

ЗАСАДИ КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Як відомо, фінансовий контрольний процес — це частина системи державного, управління, що виражається в своєчасному виявленні відхилень від прийнятих стандартів і порушень принципів законності, продуктивності, результативності і економічності в управлінні фінансами, з тим, щоб мати можливість прийняти ефективні заходи, що коригують, притягнути винних до відповідальності, отримати компенсацію за заподіяні втрати, або здійснити заходи по відвертанню або скороченню таких порушення в майбутньому [1].

На IX Конгресі Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) у Лімі, у жовтні 1977 року, було прийнято документ під назвою «Лімська декларація керівних принципів контролю» у подальшому (Лімська декларація). Висновки, що містяться у Лімській декларації, є найважливішими цінностями, які зберегли свою актуальність відколи були уперше прийняті.

Основні складові фінансового контрольного процесу, відповідно до визначень Лімської декларації [1] наведені нижче.

Сутність контрольного процесу полягає у тому, що він є обов'язковим елементом системи державного управління фінансовими ресурсами.

Мета контрольного процесу — відповідальність перед суспільством за ефективне і раціональне використання громадських фінансових ресурсів.

Базисом, наріжним каменем, ключовими передумовами, на яких заснований контрольний процес є верховенство закону і демократія.

Основні принципи: незалежність гарантована конституцією вищих органів фінансового контролю (функціональна, організаційна, фінансова), членів у службовців вищого органу фінансового контролю.

Функції контролю: своєчасне виявлення відхилень, вжиття адміністративно-розпорядчих і організаційно-правових заходів, що коригують.

Зміст видів контрольного процесу для вищого органу фінансового контролю визначає національне законодавство. Так, правові та організаційні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні визначає Закон України [2]. Відповідно до ст. 2 цього Закону: «Головними завданнями органу державного фінансового контролю є: здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів...».

Відповідно до Положення [3], Державна аудиторська служба України є центральним органом виконавчої влади, яка реалізує державний фінансовий контроль через здійснення: державного фінансового аудиту, перевірки державних закупівель, інспектування (ревізії), моніторингу закупівель, контролю за станом внутрішнього аудиту.

Суть державного фінансового аудиту полягає у перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю [2].

Відповідно до ст. 5 Закону [2] «Перевірка державних закупівель полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органом державного фінансового контролю на всіх стадіях державних закупівель».

Інспектування здійснюється у формі ревізії та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу, та(або) окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи. Інспектування забезпечує виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально-відповідальних осіб.

Контроль за дотриманням законодавства щодо закупівель здійснюється як у порядку проведення перевірки державних закупівель, так і під час державного фінансового аудиту та інспектування.

Моніторинг закупівель — аналіз дотримання замовником законодавства у сфері публічних закупівель на всіх стадіях процедури закупівлі шляхом систематичного спостереження та аналізу інформації за допомогою електронної системи закупівель [4].

Предметом оцінки якості внутрішнього аудиту є планування, організація та проведення такого аудиту, моніторинг виконання рекомендацій за результатами його проведення, дотримання по-

садовими особами підрозділів вимог стандартів внутрішнього аудиту та інших нормативно-правових актів з відповідних питань.

Формування контрольного процесу в Україні на засадах, визначених передовим світовим досвідом, який витримав іспит часом, може стати запорукою вирішення глобальних проблем, які стоять перед нашою країною.

Список літературних джерел

1. Лімська декларація керівних принципів контролю. Комітет INTOSAI по професійним стандартам. Секретаріат Комітету INTOSAI по професійним стандартам. — [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intosai.org>.

2. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26 січня 1993 року № 2939-ХІІ.

3. Положення про Державну аудиторську службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43.

4. Закон України «Про публічні закупівлі» // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2016. — № 9. — Ст. 89.

УДК 657.6

Ірина Дмитренко,
д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту,
Інститут банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ОФОРМЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОГО ПРОФЕСІЙНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

Формування і поступовий розвиток інститутів та інституційного середовища стає найважливішим чинником сталого функціонування економічних систем та суспільства в цілому. Зокрема, це стосується інституту незалежного професійного аудиту та збільшення потреби у його ефективному функціонуванні у найризиковішому середовищі корпоративних систем.

Виникненню сучасної інституційної парадигми в економічній науці сприяло намагання глибшого осмислення реальних процесів функціонування економічних систем, ніж це здійснювалося в